

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, डडेल्धुरा

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७८।०७९

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

डडेल्धुरा जिल्लाको संक्षिप्त परिचय :

नेपालको सुदुर पश्चिम प्रदेश अन्तरगत पर्ने डडेल्धुरा प्राकृतिक सौन्दर्यताले भरिपूर्ण सुन्दर जिल्ला हो । सुदुरपश्चिम प्रदेशका ९ वटा जिल्ला मध्ये डोटी, अछाम, बैतडी, दार्चुला, बझाङ र बाजुरा जिल्लामा जाने बाटो यहि डडेल्धुरा जिल्ला हुदै जान्छ । सुदुरपश्चिम प्रदेशको Hill Station को रुपमा रहेको सु.प.का अन्य पहाडी तथा हिमाली जिल्लाको प्रवेश बिन्दुको रुपमा रहेको डडेल्धुरा जिल्लाको महत्व सुदुरपश्चिम प्रदेशमै बिशेष रहेको छ । साविक महाकाली तथा सेती अञ्चलका विभिन्न जिल्लाका मानिसहरु आवात जावत गर्ने केन्द्रको रुपमा रहेकोले यस जिल्लामा शान्ति सुरक्षा, अपराधिक गतिबिधि तथा सवारी दुर्घटनाको दृष्टिकोणले अलि बढि संबेदनशील हुदै गएको छ । ५ वटा गाउँपालिका र २ वटा नगरपालिका रहेको यस जिल्लाको कूल जनसंख्या मध्ये भण्डै आधा जनसंख्या जिल्लाको दक्षिणी भेगमा पर्ने भित्री मधेसका आलिताल गाउँपालिका र परशुराम न.पा. मा बसोबास गर्दछन् । भित्री मधेसमा पर्ने यी स्थानिय तहमा अधिकांस मानिसहरु अन्य जिल्लाबाट बसाइ सराइ गरी आएका बासिन्दाहरु बसोबास गर्दछन् । त्यसैले यी बिबिध बस्तुगत तथ्यको आधारमा शान्ति सुरक्षाको दृष्टिकोणले यस जिल्लाको भित्री मधेश क्षेत्र दिन प्रतिदिन संबेदनशील बन्दै गएको छ । अमरगढी नगरपालिका वार्ड नं. ५ खलंगामा सदरमुकाम रहेको यो जिल्ला अत्यन्त मनोरम, भौगोलिक विविधतायुक्त, समथर भित्री मधेस, चुरे श्रृङखला, महाभारत पर्वत, घना हरियाली वनजंगल, उग्रतारा, घटाल, भागेश्वर आदि धार्मिक महत्वका शक्ति पिठहरु, आलिताल लगायत अन्य ताल तलैयाहरु, नदिनालाहरु, शिखर लेक जस्ता प्राकृतिक स्थलहरु रहेको ऐतिहासिक र सामरिक महत्वको सौन्दर्यताले यो जिल्ला भरिपूर्ण छ साथै यस जिल्लाको सदरमुकाममा अमरगढी किल्ला र अमरसिंह थापाको सालिकले भर्ने आकर्षित तुल्याएको छ । यस जिल्लाको पूर्वमा डोटी, पश्चिममा भारतको उत्तराखण्डको पिथौरागढ जिल्ला, उत्तरमा बैतडी, दक्षिणमा कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला रहेका छन् । यस जिल्लाको करिव ७५ प्रतिशत भू-भाग वनजंगलले ढाकेको छ । यस जिल्लाको संक्षिप्त परिचय निम्नानुसार रहेको छ ।

भौगोलिक अवस्था:

१५३८ वर्ग कि.मी क्षेत्रफल रहेको डडेल्धुरा जिल्लाको पूर्वमा डोटी, पश्चिममा भारतको पिथौरागढ जिल्ला र महाकाली नदी, उत्तरमा बैतडी, दक्षिणमा कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लासंग सिमाना जोडिएको छ । यो जिल्ला ८०' १२" पूर्व देखि ८०' ४७" पूर्व देशान्तरसम्म र २८' ५९" उत्तर देखि २९' २६" उत्तर आक्षांससम्म फैलिएको छ भने ४६२ मीटरको उचाई देखि २६३९ मीटर उचाईसम्म भएको भित्री मधेश चुरे पहाड देखि महाभारतको लेक, घनघस्या, तुषरानी जस्ता नामचलेका लेक यस जिल्लामा रहेका छन् ।

प्राकृतिक स्वरुप:

यस जिल्लाको दक्षिण भु-भाग आलिताल गाउँपालिका र परशुराम नगरपालिका क्षेत्रमा उष्ण र बाँकी पहाडी भु-भागमा समशितोष्ण हावापानी पाईन्छ । सदरमुकाममा गर्मी याममा ३२ डिग्री सेल्सीयस सम्म र जाडोयाममा सुन्य ० डिग्री सेल्सीयस सम्म तापक्रम रहन्छ भने वर्षा याममा १३४३ मि.मि. सम्म वर्षा हुने गर्दछ ।

प्राकृतिक हिसावले यस जिल्लाको क्षेत्रफललाई निम्नानुसार विभाजन गर्न सकिन्छ :

• कृषि योग्य क्षेत्रफल	२५,६१० हेक्टर
• बस्ती नदिनाला र बाटोले ओगटेको क्षेत्रफल	१३,४४५ हेक्टर
• वन	१,१४,७३६ हेक्टर
• जम्मा	१,५३,८०० हेक्टर

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

१) प्राकृतिक सम्पदा:

(क) प्रमुख नदिनालाहरु:

यहाको प्रमुख नदिनालाहरुमा महाकाली र सेती हुन । तर यी नदीहरु जिल्लाको आर्थिक बिकासको दृष्टिकोणले त्यति उपयोगी मानिदैनन् । अन्य सहायक खोलाहरुमा रंगुन, रडुवा, पन्तुरा, रुपाली गाड, घटाल, सुर्नायाँ, रुवाखोला, सकायल, तिलाडीगाड, दोगाड, आरा, सिर्ष, कलेना, लोपा, सिराड, सादनी, ठूलिगाड, डोटीगाड आदि मुख्य पर्दछन् ।

(ख) वन जंगल:

कूल भु-भागको लगभग ७५ प्रतिशत वनजंगलले ढाकीएको यस जिल्लाको दक्षिणी भेगमा उष्ण सदाबहार सल्ला, साल, सिसम जस्ता वृक्षहरु भरीभराउ भई हरियाली तथा प्राकृतिक दृष्टिकोणले सुसम्पन्न वनजंगल छन भने उच्च पहाडी भेगमा समशितोष्ण कोणधारी वनजंगलले सजिसजाउ छन । यस जिल्लामा रहेको वनको क्षेत्रफल निम्नानुसार रहेको छ ।

- कूल वन क्षेत्र १,१४,७३६.५० हेक्टर
- सरकारी वन क्षेत्र ९७,८४६.२० हेक्टर
- सामुदायिक वन १६,८९.४१ हेक्टर

(ग) बन्य जन्तु :

यस जिल्लामा पाईने प्रमुख बन्य जन्तुहरुमा बाघ, चितुवा, भालु, घोरल, थार, जरायो, दुम्सी, रतुवा, बादर, स्याल, लंगुर, बदेल आदि हुन् ।

(घ) झरना र ताल :

यस जिल्लाको विशेष उल्लेखनिय ताल तथा झरनाहरुमा आलिताल गाउँपालिकामा रहेको ३०० मिटर लम्बाई ८० मिटर चौडाई २० मिटर गहिराई भएको आलिताल र बोडापाथी पर्दछन । भागेश्वर गाउँपालिका अन्तरगत साहिलको झरना, आलिताल गाउँपालिकाकै कुमोडगाड झरना आदि उल्लेखनीय छन ।

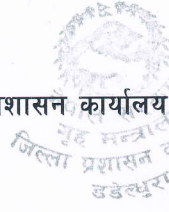
सामाजिक अवस्था

यस जिल्लाको ७३,४९० महिला र ६५,९३० पुरुष गरी कुल जनसंख्या १,३९,४२० रहेको यस जिल्लामा विभिन्न जनजाति सम्प्रदायका मानिसहरुले बसोबास गरेको भएतापनि धार्मिक विषयलाई लिएर कुनै पनि सम्प्रदाय विच विवाद उठेको घटना भने कुनै वस्ती, समुदाय र सम्प्रदायहरुमा भएको पाइदैन । यस जिल्लामा हिन्दूहरुको बाहुल्यता भएतापनि हिन्दूबाहेक अन्य विभिन्न जाति तथा धर्मका मानिसहरुले समेत बासोबास गर्दै आएका छन । जुन यस प्रकार छन :

- (क) हिन्दू ९९.७२ प्रतिशत
- (ख) बौद्ध ०.१५ प्रतिशत
- (ग) मुस्लीम ०.२ प्रतिशत
- (घ) जैन ०.२ प्रतिशत
- (ङ) क्रिष्चीएन ०.७ प्रतिशत
- (च) अन्य ०.२ प्रतिशत

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

(क) बसाई सराई :

कम भू-स्वामित्व तथा रोजगारीको अवसरको कमिले गर्दा जिल्लाको पहाडी भागबाट अन्यत्र बसाई सराई गर्ने र अन्य विकट जिल्लाहरुबाट यस जिल्लाको भित्रि मधेशमा बसाई सराई गर्ने क्रम तिब्र रहेको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ । विगत ५ वर्षको तथ्याङ्कले ८.९ प्रतिशत अन्यत्र र जिल्ला भित्र ४.३ प्रतिशत बसाई सराई गरेको पाईन्छ ।

महत्वपूर्ण धार्मिक स्थलहरु

- (क) घटाल थान
- (ख) पर्शुराम मन्दिर
- (ग) उग्रतारा मन्दिर
- (घ) भागेश्वर मन्दिर
- (ङ) डागेश्वरी मन्दिर
- (च) समैजि मन्दिर
- (छ) असीग्राम मन्दिर
- (ज) गन्यापधुरा
- (झ) सहश्रलिङ्ग

ऐतिहासिक स्थल :

अजयमेरु गाउँपालिका अन्तरगत पर्ने अजयमेरुकोट तथा अमरगढी नगरपालिका स्थित अमरगढी किल्ला यस जिल्लाको प्रमुख ऐतिहासिक स्थलको रुपमा प्रसिद्ध छन ।

२) कार्यकारी सारांश :

जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरुमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय विशिष्ट महत्व राख्ने कार्यालय हो । यस कार्यालयले आफ्नो निर्धारित काम भन्दा पनि जिल्लामा भैपरी आउने अन्य विविध काममा व्यस्त रहनु पर्दछ । विशेष गरी जिल्लामा शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने, बिकास निर्माण कार्यमा सुरक्षा, समन्वय र अनुगमनकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्ने, जिल्लाको समग्र वस्तुस्थितिको जानकारी लिई संबन्धित निकायमा प्रतिवेदन तथा सिफारिस गर्ने, जिल्लाको प्रशासनिक, बिकास निर्माण तथा विविध कृयाकलापको अनुगमन गरी सुशासन कायम गर्न सहजीकरण गर्ने आदि कार्य जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट हुदै आएको छन । संघ, प्रदेश र स्थानीयतह बीच समन्वय गर्ने एवं संघीय सरकारको जिल्ला स्थित प्रमुख प्रतिनिधी कार्यालयको रुपमा रहि आएको यस कार्यालयबाट सम्पादन हुने मुख्य मख्य कामहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

१. १६ वर्ष उमेर पुगेका जिल्लाका बासिन्दाहरुलाई रितपूर्वकको आवेदन लिइ नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, सो को प्रतिलिपी प्रदान गर्ने, ।
२. राहदानी वितरण गर्ने तथा विवरण संकलन ।
३. संस्था दर्ता ऐन, २०३४ बमोजिम गैर नाफामूलक गैरसरकारी संस्था दर्ता तथा नविकरण गर्ने ।
४. यस अघि दर्ता भएका हातहतियारको लाइसेन्सको नविकरण गर्ने, हतियार खरिदका लागि रितपूर्वक पेश हुने आवेदन सिफारिस गर्ने ।

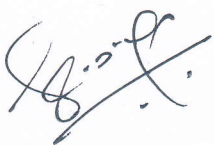
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

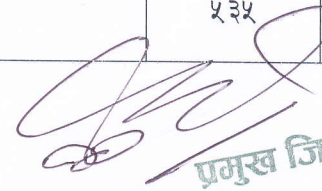
जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

५. कार्यालयमा पेश हुन आएको गुनासो तथा ठाडो उजुरी उपर छानबिन गरी आवश्यक कारवाही गर्ने ।
६. जिल्लामा शान्ति सुरक्षाको अवस्था सामान्य बनाइ राख्न आवश्यकता अनुसार जिल्ला स्थित विभिन्न राजनैतिक दल, नागरिक समाज, पत्रकार, नागरिक समाजका प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूसँग बैठक, अन्तरक्रिया गरी समन्वय कायम गर्ने ।
७. जिल्लामा नेपाल सरकारको नीति, ऐन, कानून अनुसार सुशासन कायम गर्न सहजकर्ता तथा समन्वयकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
८. जिल्लामा सरकारी तथा गैर सरकारी निकायबाट सञ्चालन हुने बिकास निर्माण कार्यक्रमको निरीक्षण अनुगमन गरी संबन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने ।
९. जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरुको निरीक्षण गरी कार्यालयमा अनुशासन, नियमितता, समयपालन, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन सहजीकरण गर्ने ।
१०. द्वन्द्व व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिम राहत क्षतिपुर्ति तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने र सो को लागि आवश्यक सिफारिस गर्ने ।
११. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य गर्ने ।
१२. तोकिए बमोजिम अर्ध न्यायीक कार्यालयको रुपमा न्याय सम्पादन गर्ने ।
१३. विभिन्न आयोग, मन्त्रालय, नियोगबाट समय समयमा तोके लगाईए बमोजीमका अन्य कामहरु गर्ने ।

३) यस कार्यालयबाट गत आ. व. २०७८।०७९ मा सम्पादन भएका कामहरुको विवरण :

क्र. सं.	आर्थिक वर्षभरिमा सञ्चालन गरेका कार्यक्रम	सम्पादन गरेका कामहरु	इकाई	प्रगति	लागत	कैफियत
१	नागरिकता वितरण	नियमानुसार सेवाग्राहीलाई नागरिकता वितरण	संख्या	५२२५	-	
२	नागरिकता प्रतिलिपि	पर्न आएका निवेदनहरु छानबिन गरी नियमानुसार नागरिकताको प्रतिलिपि जारी गरिएको ।	संख्या	२५६०	-	
३	राहदानी वितरण	पर्न आएका निवेदनहरु उपर नियमानुसार राहदानी तयार गर्न राहदानी विभागमा पठाईएको ।	संख्या	९३०	-	
३	राहदानी वितरण द्रुत सेवा	पर्न आएका निवेदनहरु उपर नियमानुसार राहदानीको लागि	संख्या	५३५	-	

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, डडेल्धुरा

		सिफारिस				
४	संस्था दर्ता	नियमानुसार संस्था दर्ता गर्न आएका संस्थाहरुलाई दर्ता गर्ने ।	संख्या	२६	-	
५	संस्था नविकरण	नियमानुसार संस्था नवीकरण गर्ने ।	संख्या	५७	-	
६	नावालक परिचय पत्र प्रदान	नियमानुसार सेवाग्राहीलाई नावालक परिचय-पत्र वितरण	संख्या	२५	-	
७	विभिन्न किसिमका सिफारिस एवं प्रमाणित	सेवाग्राहीका नामथर /जनजाती/ दलित/ मधेसि समेत प्रमाणित	संख्या	७८५	-	
८	शान्ति सुरक्षा	नियमित रुपमा जिल्ला सुरक्षा समितिको बैठक बसी जिल्लाको शान्ति सुरक्षाको अवस्थालाई सामान्य राख्ने कार्य भैरहेको ।	पटक	३२	-	
९	सुशासन सम्बन्धी कार्य	सुशासन सम्बन्धी समिति गठन भई कार्यान्वयन भैरहेको ।	-	निरन्तर	-	
१०	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी कार्य	जिल्ला कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन भैरहेको	-	निरन्तर	-	
११	पत्रिका दर्ता	नियमानुसार पत्रपत्रिका दर्ता गर्ने गरिएको ।		१	-	
१२	हतियार हातहतियार सम्बन्धी कार्य	नियमानुसार हातहतियार नविकरण , नयाँ हतियारको लागि सिफारिस, हतियार नामसारी गर्ने गरिएको	संख्या	-	-	
		हातहतियार नविकरण	संख्या	६८		
१३	कार्यालय प्रमुखहरुको बैठक	जिल्ला स्थित सम्पूर्ण कार्यालयहरुको मासिक रुपमा सम्पादन भएका कामकारवाही हरुको समिक्षा गर्ने गरिएको	पटक	१२	-	
१४	द्वन्द्व व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य	शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालयको निर्णय तथा प्राप्त अख्तियार अनुसार राहत रकम वितरण गर्ने गरिएको ।	-	आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित समिति तथा सर्वपक्षिय बैठक बसी आवश्यक सिफारिस भैरहेको ।	-	
१५	विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकको आयोजना । DPR Plan र मनसुन प्रर्व तयारी	पटक	१३	-	

[Signature]

[Signature]
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

		तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण कार्यान्वयन । खोज उद्धार तथा राहत । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसंग बैठक समन्वय र सहकार्य ।				
१७	बजार अनुगमन	अनुगमन समितिबाट कार्य योजना तयार गरी अनुगमन भैरहेको ।	पटक	२०	-	
१८	घुम्ती सेवा शिविर	एकिकृत घुम्ती सेवा शिविर सम्पन्न गरिएको ।	पटक	-		
१९	अन्तर जिल्ला समन्वय बैठक	डडेल्धुरा-डोटी र डडेल्धुरा-बैतडी-डोटी - बझाङ जिल्लाहरूसंगको अन्तर जिल्ला समन्वय बैठक सम्पन्न भएको ।	पटक	२	-	

४) अर्ध न्यायिक कार्य:

यस कार्यालयमा पर्ने ठाडो उजुरी तथा मुद्दाहरूलाई आवश्यक छानविन गरी मुद्दाको फैसला गर्ने साथै जिल्लामा सर्वजनिक निर्माण तथा विकास निर्माणका कार्यहरूमा विवादित भै ति विवादित योजनाहरू तथा ब्यक्तिगत समस्याहरू सम्वन्धमा ठाडो उजुरी परेमा सम्वन्धित संस्था, ब्यक्तिहरूविच छलफल गराई आवश्यक छानविन गरी नियमनुसार सजाय गर्ने, जरिवाना गर्ने साथै मिलापत्र गराई मुद्दा फछ्यौट गर्ने गरिएको छ । यस आ.व.मा यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिएका ठाडो उजुरी तथा फौजदारी मुद्दाहरूको विवरण निम्ननुसार तयार पारिएको छ ।

सि. नं.	मुद्दा शिर्षक	संख्या			फछ्यौट भएको संख्या	बाकी संख्या
		गत आ.व.को जिम्मेवारी	चालु आ.व.मा दर्ता भएका संख्या	कुल संख्या		
१.	अभद्र व्यवहार	२	११	१३	११	२
२.	सवारी ज्यान क्षतिपुर्ती	१	-	१	१	-
३.	उपभोग्य मिति समाप्त भएको खान अयोग्य खाद्य पदार्थ बिक्री वितरण गरेको	-	१	१	१	-
४.	जुवा	१	२	३	२	१
५.	ठाडो उजुरी	२	३५	३७	३६	१
	जम्मा:	६	४९	५५	५१	४

४.१ प्रशासनिक दण्ड जरिवाना असुल:-रु. २,४३,८०००/-

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय इडेल्धुरा

५) विपदमा परेका परिवार तथा पिडित परिवारलाई वितरण गरिएको राहत रकमको विवरण ।

सि.नं.	स्थानीय तहको नाम	प्रकोपको प्रकार (मनसुनजन्य विपद) संख्यामा				कुल प्रभावित घरधुरी	तत्काल उपलब्ध गराईएको राहत रकम	कैफियत
		धानवाली क्षेति	बाढी पहिरो बाट क्षति	घर क्षति	मानविय क्षेति			
१.	अमरगढी न.पा.	-	-	१७०	-	१७०	२,७५,०००।-	
२.	परशुराम न.पा.	९७६	-	१५०	-	११२६	६१,३५,९५७।-	
३.	आलिताल गा.पा.	५०	-	७४	१	१२५ जना	३२,०५,१९६।-	
४.	नवदुर्गा गा.पा.	७०	-	५०	-	१२० जना	५,३५,३७०।-	
५.	अजयमेरु गा.पा.	-	११२	-	-	११२ जना	५०,०००।-	
६.	भागेश्वर गा.पा.	२८	-	१५०	-	१७८ जना	२,१०,३९३।-	
७.	गन्यापधुरा गा.पा.	४७	-	१८४	२	२३३	४२,०४,४६८।-	
८.	जम्मा राहत वितरण	११७१	११२	७७८	३	२०७४	१,४६,१६,३८४।-	

६) द्वन्द पिडितहरूलाई वितरण गरिएको राहत विवरण:

सि.नं.	पिडितको नामथर	ठेगाना	वितरण गरिएको राहत रकम	कैफियत
१.	बम बहादुर थापा	भागेश्वर गा.पा. १	२,१६,०००।-	
२.	जयराज गिरी	भागेश्वर गा.पा. ३	२,१६,०००।-	
३.	मिनेश बहादुर ठगुन्ना	प.न.पा. ९	१,०८,०००।-	
४.	सन्तोष साँउद	अमरगढी न.पा. ३	१,०८,०००।-	
	जम्मा:		६,४८,०००।-	

७) यस कार्यालयको विभिन्न शिर्षकमा विनियोजन भएको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण:

बजेट शिर्षक	वार्षिक बजेट	निकाशा	खर्च	कैफियत
चालु खर्च	१,६३,९७,०००।-	१,३१,२२,०६२।-	१,३१,२२,०६२।-	
पुजीगत खर्च	१,३५,८०,०००।-	१,०१,६०,१७०।-	१,०१,६०,१७०।-	
कुल जम्मा:	२,९९,७७,०००।-	२,३२,८२,२३२।-	२,३२,८२,२३२।-	

(Signature)

(Signature)
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

द) यस कार्यालयबाट असुली गरेको राजश्व विवरणः

विवरण	रकम
राहदानी वापत	४४,३२,५००।-
सरकारी सम्पत्ति बेचबिखन	८,६००।-
कम्पनी रजिष्ट्रसन	१५,५००।-
संघ संस्था दर्ता/नवीकरण	१५,५२५।-
परीक्षा शुल्क	१०,२००।-
प्रशासनिक दण्ड जरिवाना	३,६३,३००।-
हातहतियार नवीकरण	१,२२,०५०।-
जम्मा:	४९,६७,६७५।-

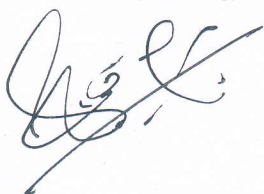
९) यस जिल्लाको शान्ती सुरक्षा अमन चयन राखी जनताको जीउ धनको उचित सुरक्षा प्रवन्ध मिलाउन हाल जिल्लामा रहेको मौजुदा सुरक्षा निकायहरुलाई समन्वयात्मक ढंगले परिचालन गराई भरपर्दो त्रुटीरहित सुरक्षा व्यवस्था मिलाईएको छ ।

१०) यस जिल्लाको परशुराम न.पा. (साविक शिर्ष र जोगबुडा गा.वि.स.) मा आ.व. २०६२।०६३ मा बाढी पहिरो गई धनजनको क्षति भई हाल सम्म पुनस्थान गर्न नसकिएका बाढी /पहिरो पिडित परिवार संख्या ४० का लागि घरवासका लागि परशुराम न.पा.को परिगांउमा जग्गा खरिद गरि भौतिक पूर्वाधारका कार्यहरु निर्माण गराई पुनस्थापना कार्य अगाडी बढाईएको छ ।

११) कार्यालयमा भए गरेका समस्या र सामाधानका लागि गरिएका प्रयासहरु :

१२) समस्या तथा सुझावहरु:

- जिल्लामा समग्र शान्ति सुरक्षाको अवस्था सामान्य रहे तापनि समय समयमा हुने राजनैतिक असमझदारीका कारण जनतामा एक किसिमको मनोवैज्ञानिक संन्त्रास उत्पन्न भएको देखिन्छ । सबै जसो विकास निर्माणका कार्यहरु समझदारी र मेलमिलापका साथ सम्पन्न भएका छन् भने कुनै योजनाहरु गाउँ स्तरमा साधारण विवादका कारण विवादित भएको देखिन्छ । यस्ता किसिमका विवादहरु सामाधान गर्न सर्वपक्षीय रुपमा छलफल गरि विवादित योजनाहरुलाई स्थलगत निरिक्षण गरी समस्या सामाधान गरिएको छ । प्रचलित कानून विपरित भएका काम कारवाही उपर कानून बमोजिम कारवाही भएको छ ।
- यस जिल्लाको भित्री मधेस क्षेत्रमा पर्ने रंगुन खोलाले प्रत्येक वर्षको वर्षायाममा बाढी तथा नदी कटानले वर्षेनी पुर्‍याउने करोडौंको जनधनको क्षतीको न्यूनीकरणका लागि नदी नियन्त्रण लगाएत बृक्षारोपण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।
- यस जिल्लाको आधा जनसंख्या रहेको भित्री मधेस स्थित साविक जोगबुडा, शिर्ष, आलिताल, गा.वि.स क्षेत्रमा जाने आउने एकमात्र बाटो बुडर-जोगबुडा कच्ची बाटोमा बाढी पहिरोले आवागमनमा बारम्बार बाधा पुर्‍याउने गरेकोले उक्त बाटो पक्की गर्दै उक्त सडकलाई पहाडी मार्ग बाट तराई जोड्ने बैकल्पिक सडकको रुपमा कंचनपुरको दैजी सम्म पक्कि सडक बनाइनु पर्ने देखिन्छ ।
- यस जिल्लाका सबै स्थानियतहहरुले आ-आफ्नो क्षेत्रमा डोजरको प्रयोग गरी सडक निर्माण गर्ने कार्यले वातावरणमा ठूलो असर पर्नुका साथै पानीका मूलहरु सुक्ने र वर्षायाममा बाढी पहिरो गई ठूलो धनजनको

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

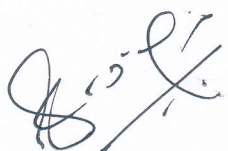
जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

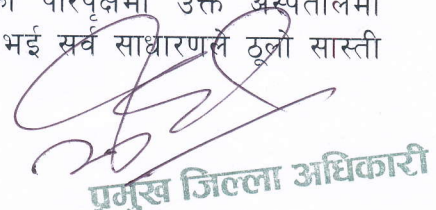
क्षति हुने प्रवल सम्भावना रहेकाले तत्काल यस तर्फ सचेत रही गुरु योजना निर्माण गरेर मात्र सडक निर्माण कार्य गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

- सार्वजनिक प्रति जग्गा संरक्षण तथा अतिक्रमण हटाउन स्थानिय तहसंग समन्वय गरी कार्य अगाडी बढाउदा समेत अभै प्रभावकारी हुन नसकेकाले यस सम्बन्धमा स्थानिय तहहरूलाई बढी जिम्मेवारी बनाईएमा सार्वजनिक प्रति जग्गा संरक्षण तथा अतिक्रमण हटाउन/खाली गर्न सहज हुने देखिन्छ ।
- जिल्लामा रहेका स्थानिय, प्रदेश तथा संघ अन्तर्गत सञ्चालित सरकारी कार्यालयहरूको अनुगमन, निरिक्षण एवं निर्देशन गर्न पुर्नसंरचनाका कारण केहि कठिनाई महशुस भईरहेकाले सबै तहका सरकारी कार्यालयहरूको अनुगमन, निरिक्षणको जिम्मेवारी प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई कानुनमा तोकीएमा जिल्लाका विकास निर्माण एवं सेवा प्रवाह प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन हुने देखिन्छ ।

१३) अन्य चुनौतीहरू

- ❖ भित्री मधेश क्षेत्रका बिशेष गरी आलीताल गाँउपालिका र परशुराम न.पा. क्षेत्रमा अन्य पहाडी जिल्लाबाट बसाइ सराइ गरी बसोबास गर्ने ठूलो रोगका कारण बन जंगल बिनास हुदै गएकोले बसाइसराईलाई व्यवस्थित गराईनु पर्ने देखिन्छ । यस्ता बसाइ सरी आउने विविध खाले समुदाय तथा पृथक पृथक पृष्ठभूमीबाट आएका व्यक्तिहरु हुने भएकाले असमझदारी, झगडा तथा अपराधिक गतिबिधिहरु बढिरहेका छन ।
- ❖ यस जिल्लामा दलित तथा हलिया समुदायको उल्लेख्य जनसंख्या रहेकोले उक्त समुदायमा बिद्यमान गरिबी, अशिक्षा, कमजोर चेतनास्तर तथा परम्परागत खानपीनको व्यवहारले उत्पन्न हुने घटना ।
- ❖ यस जिल्लाको भण्डै ७५ प्रतिशत भूभाग जंगलले ढाकिएकोले आवागमन, सूचना प्रवाह तथा अनुगमनमा पर्ने कठिनाई ।
- ❖ बिद्युत तथा टेलीफोन सेवामा प्रायः जसो प्राविधिक तथा प्राकृतिक कारणले भैरहने अवरोध ।
- ❖ प्रत्येक वर्ष वर्षायाममा बिशेषगरी भित्री मधेश क्षेत्रमा आउने बाढी पहिरा तथा हिउद याममा धनगढी डडेल्धुरा राजमार्ग (भिमदत्त राजमार्ग, डा.के.आई.सिंह राजमार्ग तथा दशरथ चन्द राजमार्गमा पटक-पटक पर्ने बाक्लो हिमपातको प्रकोप ।
- ❖ ट्राफिक प्रहरीको न्यून संख्याको कारणले बढ्दो ट्राफिक नियमको उलंघन तथा बढीरहेको सवारी दुर्घटना उपर न्यूनिकरण गर्न आवश्यक नियन्त्रण तथा अनुगमनमा कठिनाई ।
- ❖ यस जिल्लाको सदरमुकाममा रहेको मुख्य राजमार्ग साघुरो भई ठूला तथा साना यातायातका साधनहरु सञ्चालन गर्न तथा पैदल यात्रुलाई सडक वारपार गर्न ज्यादै कठिनाई भएकाले सो सडक छेउछाउमा रहेका मापदण्ड विपरितका घर टहराहरुको व्यवस्थापन हुन नसकेका कारण आवत जावतमा ज्यादै कठिनाई रहि आएको छ ।
- ❖ जिल्लामा बन फडानीलाई प्रभावकारी रुपमा नियन्त्रण गर्न तथा अनियमितता उपर कारवाही हुन यस कार्यालयबाट गरिएका अनुरोध, सिफारिसहरु उपर कार्यान्वयनमा सम्बन्धित निकायको ध्यान जानु जरुरी देखिन्छ ।
- ❖ यस जिल्लामा स्थापना भएको डडेल्धुरा अस्पताल यस प्रदेशमा रहेका ७ वटा पहाडी जिल्लाको केन्द्रमा रहेको सेवा प्रवाह समेत ७ वटै जिल्लाका बासिन्दाहरुले लिने गरेको परिपृक्षमा उक्त अस्पतालमा आवश्यक उपकरण र दक्ष जनशक्तिको अभावले स्वास्थ्य सेवा प्रभावित भई सर्व साधारणले ठूलो सास्ती फेर्नु परेको छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

प्रमुख जिला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय डडेल्धुरा

रोकथाम र नियन्त्रणका थप उपायहरु अबलम्बन गर्ने, सार्वजनिक जग्गा र सम्पत्तिहरुको संरक्षण गर्ने, प्राकृतिक स्रोत साधनको उचित संरक्षण र परिचालन गर्ने तथा दुरुपयोग हुन नदिने, जुवातास, लागु औषध, अवैध मदिरा नियन्त्रण गर्ने लगायतका विषयमा छलफल तथा निर्णयहरु भई कार्यान्वयनमा तिव्रता दिईएको छ ।

भ. **सर्वपक्षिय बैठक** : लागु औषधको सेवन, बिक्री वितरण तथा ओसार पसारलाई पूर्ण रुपले बन्देज गर्न तथा लागु औषधले समाजमा पुऱ्याएको अपराधिकरणलाई न्यूनिकरण गर्न जिल्लामा उपस्थित राजनीतिक दल, नागरिक समाज, पत्रकार, सर्वसाधारण तथा सरोकारवाला निकायका पदाधिकारीहरुको सहभागितामा विस्तृत छलफल भई यस जिल्लालाई लागु औषधको सेवन, बिक्री वितरण तथा ओसार पसारलाई बन्द गर्न आ-आफ्नो तर्फबाट साथ सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन् । सोही बैठकबाट जिल्लामा लागु औषध नियन्त्रण लगायतका गैरकानुनी काम कारवाहीलाई निरुत्साहित गर्ने कार्यमा महत्वपूर्ण सहयोग पुगेको छ ।

ज. **कार्यालयलाई थप सेवाग्राही मैत्री बनाइदैं** : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, डडेल्धुरामा सेवा लिन आउने नागरिकहरुको हित र सुविधालाई ध्यानमा राखी अधिकतम सेवाग्राही मैत्री कार्यालय बनाउने प्रयास स्वरुप, तातो चिसो पिउने पानीको व्यवस्था, कार्यालय परिसरलाई Free WiFi Zone, सेवाग्राही प्रतिकालय, Help Desk, स्तनपान कक्ष, लिखित र Digital नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिएको छ ।

ट. **कोभिड-१९ लगायतका संक्रमण रोगहरुको रोकथाम र नियन्त्रण** : यस जिल्लामा गत वर्ष भै कोभिडको संक्रमण रोकथाम नियन्त्रण गर्न सरोकारवाला निकायहरुलाई यस उचित व्यवस्थापन, PCR परिक्षण, उपचारको व्यवस्था, खोप कार्यक्रमको व्यवस्थापनका लागि यस जिल्लाका सवै स्थानीय तहहरुसँगको समन्वयमा स्वास्थ्य सुरक्षाका मापदण्डहरुको कार्यान्वयन प्रभावकारी ढंगबाट गरी कोभिड-१९ को रोकथाम र नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिएको छ ।

ठ. मिति २०७८।०६।३१ गते देखी परेको बेमौसमी बर्षाका कारण यस जिल्लामा समेत ठुलो मात्रामा धनजनको क्षति भएकाले सो बर्षाका कारण पहिरोमा परी मृत्युवरण गर्ने ३ जना व्यक्तिका आश्रित परिवारलाई तत्काल प्रमुख जिल्ला अधिकारी सहितको टोली निजहरुको घरमा नै गई जनही रु. २,००,०००/- राहत वितरण गर्नु भएको छ । सो बर्षाका कारण यस जिल्लामा करिब १०२ परिवारका घरहरु भत्किए क्षति भएकाले पिडित परिवारलाई समेत निजहरुका घरमा नै गई प्रमुख जिल्ला अधिकारीले दामासाहीका हिसावले तत्काल राहत स्वरुप रु. १५,००,०००/- राहत वितरण गरिएको छ ।

ड. सोही बर्षाका कारण अबरुद्ध भएको भिमदत्त रजमार्ग, के.आई. राजमार्गलाई यस जिल्लाका सवै स्थानीय तहहरुसँग समन्वय गरी तत्काल यातायात सेवालाई सूचारु गराईएको छ । अबरुद्ध भएको खानेपानी विजली बत्ति, टेलिफोन सेवालाई सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरी सूचारु गरिएका छन् । सो बर्षाका कारण भएको धनजनको क्षतिको एकिक विवरण तयार गरी राहत, पुनस्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालय, सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकार र स्थानीय तहहरुमा पत्राचार गरी राहत, पुनस्थापन तथा पुर्ननिर्माण कार्यलाई अगाडी बढाईएको छ ।

ढ. यस जिल्लामा रहेको मुख्य राजमार्ग भिमदत्त राजमार्गमा पुष महिनामा परेको हिमपातका कारण अबरुद्ध हुना साथ स्थानीय तहहरुसँग समन्वय गरी तत्काल डोजर र जनशक्ति परिचालन गराई सो सडक खण्डमा परेको हिमपातलाई सफागराई तत्काल यातायात सेवालाई सूचारु गरिएको छ ।

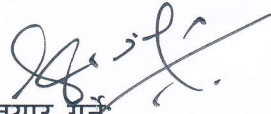
ण. हिमपात र चिसो कारण यस जिल्लाका सर्वसाधारणको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने व्यवस्थाका लागि यस जिल्लाका सवै पालिकाहरुसँग समन्वय गरी राहत उद्धार तथा सचेतना मुलक कार्यक्रमहरु गरिएका छन् ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- त. **BOP स्थापना** : डडेल्धुरा जिल्लाको भारतसँग सीमानामा पर्ने परशुराम न.पा. वडा नं. ८ र भागेश्वर गा.पा. वडा नं. १ गरी थप दुई स्थानमा BOP स्थापना भएको र सो को लागि स्थानीय तह सँगको समन्वयमा तत्काल भवन र अन्य न्यूनतम पूर्वाधार र साधन स्रोत व्यवस्थापन गरिएको साथै BOP को संख्या कुल ५ वटा पुगाईएको छ ।
- थ. **अस्थायी प्रहरी चौकी स्थापना** : यस जिल्लाको सुरक्षा अवस्था विश्लेषण गरी जिल्ला सुरक्षा समितिको सिफारिस तथा गृह मन्त्रालयको स्विकृतीमा नवदुर्गा गा.पा. वडा नं. २ को बेडुपानीमा अस्थायी प्रहरी पोष्टहरु स्थापना गरी सो क्षेत्रहरुबाट हुने अपराधिक गतिविधिहरुमा कमी आई सो क्षेत्रको शान्ति सुव्यवस्था थप प्रभावकारी भएको छ ।
- द. प्रकोप पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ (DPRP) तयार पारी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । संभावित विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाली सेना, स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति, सवै स्थानिय तहहरु, पत्रकार, नागरिक समाज, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति अन्तर्गतका सवै कलष्टरहरुलाई तयारी अवस्थामा राखिएको छ ।
- ध. जिल्लाको शान्ति सुरक्षाको अवस्थालाई मध्यनजर गरी आवश्यकता अनुसार जिल्ला सुरक्षा समितिको बैठक राखी सुरक्षाको उचित प्रवन्ध मिलाईएको छ ।
- न. सरकारी निकायबाट जनतालाई प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन जिल्ला स्थित सरकारी र गैर सरकारी निकायहरुको आवश्यकता अनुसार निरीक्षण अनुगमन भैरहेको छ ।
- प. स्थानीय तहहरुबाट हुने सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन जि.स.स./न.पा. तथा गाउँपालिकाका प्रमुख एवं प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यूसँग पटक पटक समन्वय बैठक राखी आवश्यक निर्णय गराई कार्यान्वयनको पहल भएको ।
- फ. फोहरमैला व्यवस्थापन, खानेपानी वितरण, वन फडानी नियन्त्रण, बजार अनुगमन, विद्युत आपूर्ति, मदिरा नियन्त्रण, लागे औषध नियन्त्रणका आदि विषयमा कार्ययोजना बनाई सरोकारवालासंग आवश्यक अन्तरक्रिया/बैठक गरी निर्णय गराई कार्यान्वयनको पहल गरिएको छ ।

१५) सारांश :

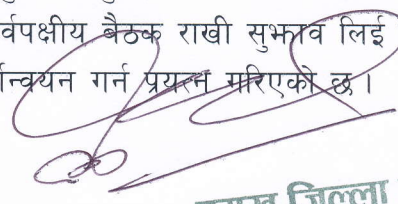
जिल्लामा शान्ति सुरक्षाको अवस्थालाई थप सुदृढ गर्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायबाट हुने सेवा प्रवाहलाई थप जनमुखी एवं एकद्वार प्रणालीबाट सरल छिटो छरितो, पारदर्शी बनाउन तथा विकास निर्माणको कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपले कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला निकाय/पदाधिकारी विच बैठक अन्तरक्रिया छलफल गरी आवश्यक निर्णय गराई कार्यक्रमको अनुगमन मुल्यांकन भै रहेको छ । जिल्लामा राजनैतिक दल, नागरिक समाज, पत्रकार उद्योगी व्यापारी विच सर्वपक्षीय बैठक राखी सुझाव लिई जिल्लामा सुशासन कायम गर्न आवश्यकता अनुसार कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्न प्रयत्न गरिएको छ ।

तयार गर्ने:

चन्द्र बहादुर रोकाया

ना.सु.

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, डडेल्धुरा ।

प्रमाणित गर्ने: प्रमुख जिल्ला अधिकारी

मोहन राज जोशी

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, डडेल्धुरा